

Sorry seems to be the hardest word. Excuses als mogelijk herstel in natura.

In een recent arrest van 26 november 2021 oordeelt het Hof van Cassatie dat het aanbieden van excuses een herstel in natura kan uitmaken voor geleden morele schade en dus in rechte kan worden gevorderd. [\[1\]](#)

In een gelekte nota afkomstig uit een besloten vergadering van een parlementaire onderzoekscommissie wordt de naam van de heer X. genoemd en gelinkt aan organisaties binnen het extreemrechtse milieu. De nota lekt uit in de media en X. komt in opspraak.

Onterecht blijkt achteraf. Na klachten bij het Comité I (dat toezicht houdt op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten), werd geoordeeld dat X. het slachtoffer was geweest van 'een parallel en niet-officieel circuit binnen de Staatsveiligheid' en dat in rapporten ongenueanceerde en niet geverifieerde beweringen, vermoedens en veronderstellingen werden geformuleerd. Een jarenlange procedurestrijd tegen de Belgische staat volgt en de zaak komt uiteindelijk voor het Hof van Beroep te Bergen.

Daar vordert X. (naast een morele schadevergoeding) dat de Belgische staat zou worden veroordeeld om hem een brief te sturen, medeondertekend door de minister van Justitie en de administrateur-generaal van de staatsveiligheid, waarin deze laatste de beschuldigingen tegen hem intrekt en, vooral, zijn excuses aanbiedt.

Zowel in eerste aanleg als in hoger beroep werd geoordeeld dat er effectief sprake was van reputatieschade. Aan X. werd een schadevergoeding toegekend. De vraag tot officiële excuses wordt echter afgewezen door het Hof van Beroep te Bergen op basis van de overweging dat reeds een vergoeding in geld wordt toegekend, die de schade zou dekken.

Het Hof van Cassatie verbreekt voormeld arrest.

Als principe geldt in België dat een herstel van de schade in natura de normale wijze van herstel is en zij de voorkeur geniet boven een vervangende schadevergoeding.

In principe is de rechter ertoe gehouden om een herstel in natura toe te kennen wanneer dit gevraagd wordt door de benadeelde, tenzij dit niet (meer) mogelijk is, of rechtsmisbruik uitmaakt. Indien herstel in natura niet mogelijk is, wordt een schadevergoeding uitgesproken als

vervangende compensatie.

In de praktijk wordt vaak snel teruggegrepen naar het toekennen van een vergoeding in geld als enig herstel voor een benadeelde partij. Nochtans is dit niet altijd toereikend of zelfs adequaat.

Denk bijvoorbeeld aan laster en eerroof, reputatieschade zoals hier het geval was, maar evengoed een onderneming die door een concurrent wordt zwartgemaakt op de markt. Een louter geldelijke vergoeding zal dan niet volstaan als rechtsherstel. Vaak zoeken partijen ook (en vooral) erkenning van het onrecht dat hen is aangedaan, met bijhorende excuses.

In ons rechtsstelsel worden excuses echter vaak angstvallig vermeden. Wie excuses aanbiedt, erkent immers zijn fout, wat dan weer (in rechte) aanleiding kan geven tot schadevergoeding of zelfs een strafbaarstelling.

In navolging van recente tendensen, wordt het opleggen van (al dan niet publieke) excuses bij wijze van erkenning voor de benadeelde partij gezien als mogelijke remediëring voor, in dit geval, de geleden morele schade. Gezien een herstel in natura, waar mogelijk, de voorkeur geniet boven een vervangende schadevergoeding kan de vordering tot excuses dus niet zomaar worden geweigerd door de rechter omdat reeds een geldelijke schadevergoeding werd toegekend. Het Hof van Cassatie bevestigt dat beide naast elkaar kunnen worden opgelegd.

[I] Cass., RG C.20.0578.F, 26 november 2021 (X. Y. / ÉTAT BELGE), www.juridat.be.

Mechelsesteenweg 127A, b1 - 2018 Antwerpen

t. +32 3 260 98 60 | +32 2 790 44 44

Regentschapsstraat 58 bus 8 - 1000 Brussel

info@schoups.be

www.schoups.com